

БАТЛАВ: Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайд

Л.Гансүх/

ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗАР НУТГУУДАД АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫГ
ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол орны газар нутгийн 15 орчим хувийг хамраад байгаа тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээ нь байгалийн үзэсгэлэнт, дахин давтагдашгүй, ховор ховордсон амьтан, ургамлын гол тархац нутаг, түүх соёлын дурсгалт газруудыг төлөөлсөн байдгаараа эрчимтэй хөгжиж буй аялал жуулчлал, амралт зугаалгын гол бүс болдог. Эдгээр газруудад явагдаж буй байгалийн нөөцийн зохистой ашиглалт, хамгаалалтын менежмент хангалтгүй байгаагаас тусгай хамгаалалттай газрыг жинхэнэ утгаар нь хөгжүүлж чадахгүй байна. Аялал жуулчлалын баазуудын бөөгнөрөл, хөрсний талхагдал, усны бохирдол, хог хаягдлын асуудал нь байгалийн үзэсгэлэнт байдлыг алдагдуулан, нөөцийг доройтуулж, жуулчид татах үнэ цэнийг нь бууруулсаар байна.

Тусгай хамгаалалттай газар нутгуудад явагдаж буй үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, нийгэм, соёлд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасган, олон нийтийн байгаль орчны ухамсарыг нэмэгдүүлэхэд хувь нэмэр болохуйц, үр нөлөө бүхий менежментийг буй болгох нь тулгамдсан асуудал болоод байна. Уг баримт бичгийг боловсруулахад "Биологийн олон янз байдлыг конвенц"-ийг 2012 он хүртэл хэрэгжүүлэх "ТХГН-ийн хөтөлбөр"-ийн /CBD Programme of Work on Protected Areas/ санал болгож буй зорилтуудыг үндэслэл болгов.

Хоёр.Зорилго

Энэхүү баримт бичгийн зорилго нь Монгол Улсын Тусгай Хамгаалалттай Газар Нутгуудад (ТХГН) явагдаж буй аялал жуулчлалыг тухайн нутгийн экосистемийн нөөц, даацад тулгуурлан, байгаль, түүх, соёл, шинжлэх ухааны үнэ цэнийг алдагдуулахгүйгээр тогтвортойгоор хөгжүүлэхэд баримтлах бодлогын үндсэн чиглэл, түүнийг хэрэгжүүлэх арга замуудыг тодорхойлоход оршино.

Гурав. ТХГН-т аялал жуулчлал хөгжүүлэх үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл

Тусгай хамгаалалттай газар нутагт аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхдээ дараахи чиглэлийг баримтлана.

- 3.1 ТХГН-т аялал жуулчлалыг экосистемийн нөөц, даацад тулгуурлан, тогтвортой хөгжүүлэх;
- 3.2 Байгаль хамгаалах нэгдмэл зорилгын дор ТХГН-т явагдах аялал жуулчлалын тогтвортой хөгжлийг хангах бодлого боловсруулах, шийдвэр гаргах, үйл ажиллагаа төлөвлөх, хэрэгжүүлэхэд холбогдох талуудын оролцоог дэмжих;

- 3.3 ТХГН бүр менежментийн төлөвлөгөөндөө тухайн нутгийн байгалийн нөөц, нутгийн иргэдийн нийгэм, соёлын онцлог, жуулчдын эрэлт хэрэгцээг харгалзан аялал жуулчлалын боловсруулан хэрэгжүүлэх;
- 3.4 Аялал жуулчлалын үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх аливаа нөлөөллийг тогтмол хянан үнэлж, сөрөг нөлөөг бууруулах шаардлагатай арга замуудыг тодорхойлон хэрэгжүүлэх;
- 3.5 ТХГН-ийн удирдлага, зохион байгуулалт, хамтын ажиллагааны төрөл бүрийн хэлбэрүүдийг (ТББ, иргэдийн нөхөрлөл, аж ахуйн нэгжийн хамгаалж буй газар г.м) дэмжих;
- 3.6 Аялал жуулчлалын байгууллагуудын бизнес, байгаль орчинд халгүй технологийн хэрэглээ, түншлэлийг дэмжих;
- 3.7 ТХГН-т үйл ажиллагаа явуулах жуулчны үйлчилгээний байгууллагуудын байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээг холбогдох талуудын оролцоотойгоор хэлэлцүүлдэг байх;
- 3.8 ТХГН-т үйл ажиллагаа явуулж буй хувь хүн, ТББ, аж ахуйн нэгж, иргэдийн нөхөрлөл нь "ашиглагч нь төлөх" зарчимд тулгуурлан тухайн нутгийн байгаль орчинд хохирол учруулсан тохиолдолд хариуцлага хүлээдэг байх;

Дөрөв. Үйл ажиллагаа

- 4.1 Аялал жуулчлалын хөгжилд ТХГНутгуудын үзүүлж буй эдийн засаг, нийгэм, соёлын нөлөөлөл, одоогийн баримталж буй бодлого, хууль эрх зүйн зохицуулалт, санхүүжилтийн байдалд үнэлгээ хийх;
- 4.2 Аялал жуулчлалыг байгалийн нөөцийг тогтвортой ашиглах, байгаль хамгааллыг санхүүжүүлэх нэг хэлбэр, хамгаалалтанд нутгийн иргэд болон бусад талуудыг оролцуулах эдийн засгийн хөшүүрэг болгох эрх зүйн өөрчлөлтийн саналуудыг боловсруулж, холбогдох байгууллагуудаар хэлэлцүүлэн, шийдвэрлүүлэх;
- 4.3 ТХГН болон түүний орчны бүсэд аялал жуулчлалын тогтвортой хөгжлийг хангах зорилготой, оролцогч талуудын төлөөлөл бүхий ТХГН-ийн сүлжээний үндэсний болон салбар зөвлөлүүдийг байгуулан чадваржуулах;
- 4.4 ТХГН-ийн менежментийн төлөвлөгөөний аялал жуулчлалын хэсгийг боловсруулах нэгдсэн агуулга, бүтцийн зөвлөмж боловсруулах;
- 4.5 ТХГН болон түүний орчны бүсийн менежментийн төлөвлөгөөнд аялал жуулчлалын хэсгийг талуудын оролцоотой боловсруулж, хэрэгжүүлэх, шаардлагатай тохиолдолд шинэчлэх;
- 4.6 ТХГНутгуудын аялал жуулчлалын нөөц, даацыг тодорхойлох, байгаль орчин, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх эерэг, сөрөг нөлөөг үнэлэх, хяналт мониторинг хийх аргачлалыг боловсруулан хэрэгжүүлэх;
- 4.7 Аялал жуулчлалын экологи, нийгэм, соёлын шалгууруудыг боловсруулан мөрдүүлэх ("Ногоон гэрчилгээ" олгох ажлыг зохион байгуулах);

4.8 ТХГН-ийн биологийн төрөл зүйл, байгалийн нөөц баялаг, нутгийн оршин суугчдын нийгэм, соёл, уламжлалын талаар гадаад, дотоодын жуулчдад мэдээлэх, сурталчилах;

4.9 ТХГН-т амьдардаг иргэдийн нөхөрлөл, үйл ажиллагаагаа явуулдаг аялал жуулчлалын болон ТББ байгууллагуудад тодорхой газрыг менежментийн гэрээний нөхцлөөр хариуцуулан хамгаалуулах;

Тав. Хэрэгжүүлэх хугацаа

Хөтөлбөрийг 2008 оноос эхлэн дараах үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

Нэгдүгээр үе шат: 2010 он хүртэл

- БОАЖЯ, Хамгаалалтын захиргааны дэргэд аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг зохицуулах үндэсний болон орон нутгийн зөвлөлүүдийг байгуулж, байгалийн нөөц, аялал жуулчлалын менежментийн чиглэлээр чадваржуулах;
- Аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг зохицуулах менежментийн төлөвлөгөөг талуудын оролцоотойгоор боловсруулах, хэрэгжүүлж эхлэх;

Хоёрдугаар үе шат: 2010-2015 он

- Менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг шалгуур үзүүлэлтийн дагуу хянан үнэлж, шаардагдах өөрчлөлтүүдийг оруулах;
- Аялал жуулчлалын байгууллагуудад "Ногоон гэрчилгээ" олгох ажлыг зохион байгуулж, мөрдлөг болгох;

Зургаа. Санхүүжилт

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг улсын төсөв, аялал жуулчлалын үйл ажиллагаанаас тухайн ТХГН-т орсон орлогын тодорхой хувь, дотоод, гадаадын байгууллага, иргэдийн хандив, тусламж зэрэг эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ.

Долоо. Гарах үр дүн

- Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын үндэсний болон орон нутгийн түвшин дэх хамтын ажиллагаа сайжирна.
- ТХГН-т аялал жуулчлалыг тогтвортой хөгжүүлэх эрх зүйн орчин, ТХГН-ийн менежмент сайжирна.
- Байгаль хамгаалах, ТХГН-ийн менежментийг сайжруулах санхүүгийн боломжууд нэмэгдэнэ.
- Байгаль орчныг хамгаалахад талуудын оролцоо, идэвхи дээшилнэ.
- ТХГН-т амьдардаг иргэдийн орлого тогтвортой нэмэгдэнэ.

2009.07.20